

Dorota Kamuda

Politechnika Rzeszowska
ORCID: 0000-0002-4415-527X

**PRZESTĘPSTWO OSZUSTWA GOSPODARCZEGO
Z ART. 297 K.K. ZAGROŻENIEM BEZPIECZEŃSTWA
OBROTU GOSPODARCZEGO****Wprowadzenie**

Zasada pewności i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego stanowi jedną z naczelných zasad prawa prywatnego¹. Szczególnie doniosłą rolę odgrywa ona w obrocie profesjonalnym² z uwagi na występowanie w nim zagrożeń, które nie mają miejsca w stosunkach prawnych wyłącznie pomiędzy osobami fizycznymi. Bezpieczeństwo można rozpatrywać w wymiarze globalnym, regionalnym lub krajowym. Obserwuje się także wzrost znaczenia czynnika ekonomicznego w zachowaniu bezpieczeństwa. Zwraca się uwagę na nasilenie zagrożeń zarówno w krajowym, jak i międzynarodowym obrocie gospodarczym, które są związane nie tylko z terroryzmem, ale również z zagrożeniami systemowymi i nieprawidłowościami obrotu gospodarczego. Konieczne jest więc zastosowanie zwiększonych środków ochrony³. Swoboda i szybkość obrotu zakładająca minimum formalności i jego bezpieczeństwo, które z kolei zakłada konieczność zastosowania się do zwiększonych wymogów formalnych, mogą się niejednokrotnie wzajemnie wykluczać⁴. Niemniej ochrona bezpieczeństwa obrotu powinna spowodować minimalizację ryzyka gospodarczego⁵.

¹ M. Safjan, *Zasady prawa prywatnego* [w:] *System Prawa Prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna*, red. M. Safjan, Warszawa 2007, s. 288; K. Kruczałak, *Prawo handlowe. Zarys wykładu*, Warszawa 2004, s. 21.

² M. Safjan, *Zasady prawa...*, s. 294.

³ Zob. J. Okolski, M. Szyszka, *Zasada bezpieczeństwa obrotu gospodarczego w prawie spółek handlowych* [w:] *Krytyka prawa. Niezależne studia nad prawem*, t. II: *Bezpieczeństwo*, red. W. Sokolewicz, Warszawa 2010, s. 363 i n.

⁴ Por. J. Okolski, D. Wajda, *Pojęcie i specyfika prawa handlowego* [w:] *Prawo handlowe*, red. J. Okolski, Warszawa 2008, s. 32.

⁵ T. Mróz, M. Stec, *Prawo gospodarcze prywatne*, Warszawa 2005, s. 18.

Bezpieczeństwo obrotu gospodarczego jest istotnym czynnikiem zapewniającym stabilność gospodarczą niezwykle pożądaną z punktu widzenia bezpieczeństwa ekonomicznego. Zapewnienie bezpieczeństwa obrotu gospodarczego stanowi wyznacznik polityki ekonomicznej państwa⁶. Przejrzystość reguł funkcjonowania rynku, skuteczna i uczciwa konkurencja, bezpieczeństwo uczestników obrotu gospodarczego wymagają niejednokrotnie ochrony wykraczającej poza narzędzia wyłącznie cywilistyczne i gospodarcze. Za penalizacją przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu stoi szeroko rozumiany interes społeczny, ujmowany zarówno jako interes budżetu państwa, jak i sektora prywatnego. Stąd też jednoznaczna i zdecydowana reakcja ustawodawcy ukierunkowana na ochronę należycie funkcjonującego obrotu gospodarczego⁷.

Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu stanowią wyodrębnioną kategorię czynów zabronionych. W obowiązującym Kodeksie karnym⁸ zamieszczone są one w rozdziale XXXVI i należą do nich: wyrządzenie szkody w obrocie gospodarczym (art. 296 k.k.), łapownictwo na stanowisku kierowniczym (art. 296a k.k.), oszustwo gospodarcze (art. 297 k.k.), wyłudzenie odszkodowania (art. 298 k.k.), pranie brudnych pieniędzy (art. 299 k.k.), udaremnienie lub uszczuplenie zaspokojenia wierzyciela (art. 300 k.k.), pokrzywdzenie wierzyciela (art. 301 k.k.), uprzywilejowanie wierzycieli, łapownictwo w postępowaniu upadłościowym lub restrukturyzacyjnym (art. 302 k.k.), niwelowanie dokumentacji działalności gospodarczej (art. 303 k.k.), wyzysk kontrahenta (art. 304 k.k.), zakłócenie przetargu publicznego (art. 305 k.k.), fałszowanie znaków identyfikacyjnych (art. 306 k.k.).

Przedmiotem rozważań niniejszego opracowania są regulacje prawne dotyczące przestępstwa oszustwa gospodarczego z art. 297 k.k.

Przestępstwo oszustwa gospodarczego zostało wprowadzone do polskiego ustawodawstwa przez ustawę z dnia 12 października 1994 r. o ochronie obrotu gospodarczego⁹. Zgodnie z art. 3 § 1 tej ustawy penalizacji podlegało zachowanie sprawcy działającego w celu uzyskania kredytu, gwarancji kredytowej, dotacji, subwencji lub zamówienia publicznego polegające na przedkładaniu fałszywych lub stwierdzających nieprawdę dokumentów albo nierzetelnych oświadczeń dotyczących okoliczności mających istotne znaczenie dla uzyskania takiego kredytu, gwarancji kredytowej, dotacji, subwencji lub zamówienia publicznego. Natomiast w § 2 określono przestępstwo niepowiadomienia właściwego organu lub instytucji przez osoby do tego zobowiązane o powstaniu okoliczności mogących mieć wpływ na wstrzymanie albo ograniczenie wysokości udzielonego kredytu, gwarancji kredy-

⁶ M. Karpiuk, *Ochrona konsumentów jako standard bezpieczeństwa obrotu gospodarczego*, „Postępy Techniki Przetwórstwa Spożywczego” 2015, nr 1, s. 152 i n.

⁷ <https://prawokame.kn-adwokaci.pl/przestepstwa-przeciwko-obrotowi-gospodarczemu/> (2.12.2019.).

⁸ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. 2019, poz. 1950 ze zm.).

⁹ Ustawa z dnia 12 października 1994 r. o ochronie obrotu gospodarczego (Dz.U. nr 126, poz. 615).

towej, dotacji, subwencji lub zamówienia publicznego. Obydwa czyny zabronione zagrożone były karą pozbawienia wolności do lat 5. Z kolei w § 3 uregulowano instytucję czynnego żalu sprawcy ww. przestępstw polegającego na tym, że nie podlegali karze ich sprawcy, jeżeli przed wszczęciem postępowania karnego dobrowolnie zapobiegli wykorzystaniu kredytu, gwarancji kredytowej, dotacji, subwencji lub zamówienia publicznego uzyskanych w sposób określony w § 1 lub 2 art. 3.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny¹⁰ przepis ten został praktycznie przeniesiony do art. 297 k.k., przy czym dokonano w nim jedynie kilku zmian. W § 1 tego przepisu dodano po słowach „w celu uzyskania” określenie „dla siebie lub innej osoby”, co spowodowało, że zostały wyeliminowane wątpliwości, które pojawiły się na gruncie wskazanej wyżej ustawy co do kwestii realizacji znamion czynu zabronionego poprzez działania również na rzecz innego podmiotu, a nie tylko w celu uzyskania odpowiedniego świadczenia dla siebie. Ponadto dodano do instytucji, na których uzyskanie nakierowane jest zachowanie sprawcy, „pożyczkę bankową” oraz zawężono określenie znamion czynności wykonawczej polegającej na składaniu nierzetelnych oświadczeń dotyczących okoliczności mających istotne znaczenie dla wskazanych w przepisie świadczeń jedynie do oświadczeń pisemnych. Natomiast w § 3 art. 297 k.k. rozszerzono zakres niepodlegania karze również w przypadku rezygnacji przez sprawcę z zamówienia publicznego lub dotacji oraz gdy sprawca zaspokoił roszczenia pokrzywdzonego.

Znaczące zmiany tego przepisu nastąpiły w wyniku jego nowelizacji wprowadzonej ustawą z dnia 18 marca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks wykroczeń¹¹. Głównym powodem wprowadzenia tej noweli była konieczność dostosowania przepisów karnych do wymogów unijnych, a przede wszystkim Konwencji o ochronie interesów finansowych Wspólnot Europejskich¹². Do najbardziej istotnych modyfikacji wprowadzonych ww. ustawą należy w szczególności zaliczyć rozszerzenie katalogu instytucji gospodarczych objętych ochroną karnoprawną o poręczenie, akredytywę, elektroniczny instrument płatniczy oraz potwierdzenie przez bank zobowiązania wynikającego z poręczenia lub z gwarancji, lub podobnego świadczenia pieniężnego na określony cel gospodarczy. Z tym że wszystkie wskazane w przepisie (również poprzednio występujące) formy wspierania lub współpracy gospodarczej mają być udzielane przez banki lub podmioty o podobnym charakterze albo są finansowane ze środków publicznych¹³. Wprowadzona nowelizacja dokonała także zmia-

¹⁰ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. nr 88, poz. 553).

¹¹ Ustawa z dnia 18 marca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks wykroczeń (Dz.U. nr 69, poz. 626).

¹² Uzasadnienie ustawy z dnia 18 marca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – Kodeks wykroczeń.

¹³ Por. T. Oczkowski, *Oszustwo kredytowe, subwencyjne i w zakresie zamówień publicznych*, „Prokurator” 2005, nr 4, s. 27 i n.

ny opisu czynności sprawczych. W miejsce dotychczasowego przedłożenia fałszywych lub stwierdzających nieprawdę dokumentów albo nierzetelnych pisemnych oświadczeń dotyczących okoliczności mających istotne znaczenie dla uzyskania kredytu, pożyczki bankowej, gwarancji kredytowej, dotacji, subwencji lub zamówienia publicznego wprowadzono czynności sprawcze polegające na przedłożeniu podrobionego, przerobionego, poświadczającego nieprawdę albo nierzetelnego dokumentu, albo nierzetelnego pisemnego oświadczenia dotyczącego okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania wsparcia finansowego, instrumentu płatniczego lub zamówienia. Zmiany te sprowadzają się głównie do doprecyzowania pojęcia „fałszywy dokument”, przyjmując że stanowi go dokument podrobiony lub przerobiony, oraz wprowadzenia pojęcia „dokument nierzetelny”¹⁴. Nowela zawierała jeszcze szereg innych modyfikacji, w tym znaczną ilość o charakterze redakcyjnym.

Do dziś przepis ten był zmieniony jeszcze raz. Drobną modyfikacją treści art. 297 k.k. została dokonana ustawą z dnia 12 lipca 2013 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw¹⁵ i sprowadziła się do wykreślenia słowa „elektroniczny” przy zapisie „instrument płatniczy”. Zmiana ta miała znaczenie wyłącznie techniczne, spowodowana została zastąpieniem pojęcia „elektroniczny instrument płatniczy”, które występowało w uchylonej ustawie z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych¹⁶, pojęciem „instrument płatniczy”. Zmodyfikowane określenie posiada jednak taki sam zakres pojęciowy, dlatego też zmiana ta nie miała charakteru merytorycznego i nie zmieniła zakresu stosowania przepisu karnego.

Obecne brzmienie art. 297 k.k. stanowi, że:

§ 1. Kto, w celu uzyskania dla siebie lub kogo innego, od banku lub jednostki organizacyjnej prowadzącej podobną działalność gospodarczą na podstawie ustawy albo od organu lub instytucji dysponujących środkami publicznymi – kredytu, pożyczki pieniężnej, poręczenia, gwarancji, akredytywy, dotacji, subwencji, potwierdzenia przez bank zobowiązania wynikającego z poręczenia lub z gwarancji lub podobnego świadczenia pieniężnego na określony cel gospodarczy, instrumentu płatniczego lub zamówienia publicznego, przedkłada podrobiony, przerobiony, poświadczający nieprawdę albo nierzetelny dokument albo nierzetelne, pisemne oświadczenie dotyczące okoliczności o istotnym znaczeniu dla uzyskania wymienionego wsparcia finansowego, instrumentu płatniczego lub zamówienia, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wbrew ciążącemu obowiązkowi, nie powiadamia właściwego podmiotu o powstaniu sytuacji mogącej mieć wpływ na

¹⁴ J. Skorupka, *Przestępstwo oszustwa finansowego z art. 297 k.k., po noweli z marca 2004 r.*, „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 7–8, s. 135 i n.

¹⁵ Ustawa z dnia 12 lipca 2013 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1036).

¹⁶ Ustawa z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych (Dz.U. 2012, poz. 1232).

wstrzymanie albo ograniczenie wysokości udzielonego wsparcia finansowego, określonego w § 1, lub zamówienia publicznego albo na możliwość dalszego korzystania z instrumentu płatniczego.

§ 3. Nie podlega karze, kto przed wszczęciem postępowania karnego dobrowolnie zapobiegł wykorzystaniu wsparcia finansowego lub instrumentu płatniczego, określonych w § 1, zrezygnował z dotacji lub zamówienia publicznego albo zaspokoił roszczenia pokrzywdzonego.

Podstawowe pojęcia

W tym miejscu konieczne jest zdefiniowanie i wykładnia pojęć zawartych w art. 297 k.k. Z uwagi na to, że k.k. nie zawiera ich legalnej definicji, należy posiłkować się w tym zakresie interpretacją zawartą w prawie cywilnym i gospodarczym. Odwołanie się do definicji z zakresu innych gałęzi prawnych jest nie tylko możliwe, ale i konieczne ze względu na zasadę wtórności prawa karnego gospodarczego¹⁷. Do pojęć tych należą w szczególności: „bank”, „środki publiczne”, „kredyt”, „pożyczka pieniężna”, „poręczenie”, „gwarancja”, „akredytywa”, „dotacja”, „subwencja”, „instrument płatniczy”, „zamówienie publiczne”. Szczegółowa analiza wskazanych wyżej instytucji znacząco przekracza ramy niniejszego opracowania, dlatego też ograniczono ją wyłącznie do wskazania definicji legalnych znajdujących się we wskazanych poniżej aktach prawnych.

Zgodnie z Prawem bankowym bank jest osobą prawną utworzoną zgodnie z przepisami ustaw, działającą na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym¹⁸. Natomiast jednostka organizacyjna prowadząca podobną do banku działalność gospodarczą na podstawie ustawy to m.in. jednostka organizacyjna, która na podstawie odrębnej ustawy gromadzi oszczędności oraz udziela pożyczek pieniężnych osobom fizycznym zrzeszonym w tej jednostce¹⁹. Należą tutaj np. spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe²⁰, pracownicze kasy zapomogowo-pożyczkowe²¹ oraz kasy mieszkaniowe²².

¹⁷ Por. K. Pecuszk, *Podmiot i strona podmiotowa przestępstwa nadużycia zaufania z art. 296 kodeksu karnego. Wybrane zagadnienia*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza” 2015, nr 87, s. 138.

¹⁸ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. 2018, poz. 2187 ze zm.), art. 2.

¹⁹ Art. 3 pkt 2.

²⁰ Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz.U. 2018, poz. 2386 ze zm.).

²¹ Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz.U. 2019, poz. 263 ze zm.), art. 39.

²² Ustawa z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego (Dz.U. 2019, poz. 2195), art. 2.

Ustawa o finansach publicznych definiuje pojęcie „środki publiczne”. Zgodnie z jej zapisami są nimi: 1) dochody publiczne; 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA); 2a) środki, o których mowa w 3b ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju²³, czyli unijne instrumenty inżynierii finansowej i unijne instrumenty finansowe oraz środki pomocy zwrotnej; 3) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, inne niż wymienione w pkt 2; 4) przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych pochodzące: a) ze sprzedaży papierów wartościowych, b) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego, c) ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych, d) z otrzymanych pożyczek i kredytów, e) z innych operacji finansowych; 5) przychody jednostek sektora finansów publicznych pochodzące z prowadzonej przez nie działalności oraz pochodzące z innych źródeł²⁴.

Z kolei organami lub instytucjami dysponującymi takimi środkami publicznymi są: organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały; jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki; związki metropolitalne; jednostki budżetowe; samorządowe zakłady budżetowe; agencje wykonawcze; instytucje gospodarki budżetowej; państwowe fundusze celowe; Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego; Narodowy Fundusz Zdrowia; samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej; uczelnie publiczne; Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne; państwowe i samorządowe instytucje kultury; inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytucji badawczych, banków i spółek prawa handlowego²⁵.

Umowa kredytu zdefiniowana jest w Prawie bankowym. Zgodnie z regulacjami zawartymi w tej ustawie przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu²⁶.

²³ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2019, poz. 1295).

²⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2019, poz. 869 ze zm.), art. 5 ust. 1.

²⁵ Art. 9.

²⁶ Art. 69 ust. 1.

Umowa pożyczki uregulowana jest w k.c. Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości²⁷.

Prawo bankowe zawiera normy definiujące umowę poręczenia. Polega ona na tym, że poręczyciel zobowiązuje się względem wierzyciela wykonać zobowiązanie na wypadek, gdyby dłużnik zobowiązania nie wykonał²⁸.

Gwarancja bankowa również określona jest w Prawie bankowym, zgodnie z którym jest to jednostronne zobowiązanie banku-gwaranta, że po spełnieniu przez podmiot uprawniony (beneficjenta gwarancji) określonych warunków zapłaty, które mogą być stwierdzone określonymi w tym zapewnieniu dokumentami, jakie beneficjent załączy do sporządzonego we wskazanej formie żądania zapłaty, bank ten wykona świadczenie pieniężne na rzecz beneficjenta gwarancji – bezpośrednio albo za pośrednictwem innego banku²⁹.

Prawo bankowe definiuje też pojęcie akredytywy, którym jest własne zobowiązanie banku działającego na zlecenie klienta podmiotu do zapłaty określonej kwoty pieniężnej na rzecz beneficjenta akredytywy po spełnieniu przez beneficjenta wszystkich warunków określonych w akredytywie³⁰.

Dotacje zgodnie z ustawą o finansach publicznych to podlegające szczególnym zasadom rozliczania środki z budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego oraz z państwowych funduszy celowych przeznaczone na podstawie tej ustawy, odrębnych ustaw lub umów międzynarodowych na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań publicznych. Ustawa ta wyróżnia dotacje celowe, podmiotowe i przedmiotowe. Dotacje można ponadto podzielić na bezpośrednie, tj. w formie przyznania określonej kwoty pieniężnej, albo pośrednie, tj. w formie kredytu, którego poręczycielem albo gwarantem jest Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego.

Subwencja zgodnie z powołaną wyżej ustawą stanowi nieodpłatną i bezzwrotną pomoc państwa – działającego przez swoje organy – finansowaną bezpośrednio z budżetu państwa. Ustawa o finansach publicznych wyróżnia subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego oraz subwencje dla partii politycznych.

Zgodnie z ustawą o usługach płatniczych instrument płatniczy to zindywidualizowane urządzenie lub uzgodniony przez użytkownika i dostawcę zbiór procedur, wykorzystywane przez użytkownika do złożenia zlecenia płatniczego³¹.

²⁷ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2019, poz. 1145), art. 720 § 1.

²⁸ Art. 876 § 1.

²⁹ Art. 81.

³⁰ Art. 85 ust. 1.

³¹ Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz.U. 2019, poz. 659 ze zm.), art. 2 pkt 10.

Z kolei zamówieniem publicznym zgodnie z Prawem zamówień publicznych jest umowa odpłatna zawierana między zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane, opłacana w całości lub w części ze środków publicznych³².

Charakterystyka przestępstwa oszustwa gospodarczego z art. 297 k.k.

Przestępstwo oszustwa gospodarczego uregulowane w art. 297 k.k. w doktrynie nazywane jest również m.in. oszustwem finansowym, kapitałowym, kredytowym. Wyróżniamy dwa etapy działania sprawcy. Artykuł 297 § 1 k.k. penalizuje przedkładanie nierzetelnych dokumentów na etapie uzyskiwania prawa do świadczenia, natomiast art. 297 § 2 k.k. – niepowiadomienie o zwiększeniu ryzyka instrumentu finansowego już po udzieleniu świadczenia. Natomiast art. 297 § 3 k.k. zawiera klauzulę czynnego żalu.

Przedmiot ochrony

Ogólnym przedmiotem ochrony jest prawidłowość funkcjonowania obrotu gospodarczego, chroniąc zarówno indywidualne interesy uczestników tego obrotu, jak i ponadczasowe interesy gospodarcze społeczeństwa³³. W literaturze niektórzy autorzy doprecyzowują, że ochronie podlega część obrotu gospodarczego, tj. obrót finansowy³⁴, a w zasadzie jedynie jego aspekt związany z rzetelnym pozyskiwaniem którejś z wymienionych w przepisie postaci wsparcia finansowego, instrumentu płatniczego lub zamówienia³⁵.

Szczególnym przedmiotem ochrony jest prawidłowość, rzetelność i uczciwość obrotu finansowego³⁶.

Strona przedmiotowa

Zachowanie sprawcy przestępstwa z art. 297 § 1 k.k. może przybierać następujące formy: 1) przedkładania dokumentów podrobionych; 2) przedkładania do-

³² Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019, poz. 1843), art. 2 pkt 13.

³³ Wyrok SN z dnia 5 maja 2011 r., sygn. IV KK 57/11, Lex nr 848168; P. Kardas, komentarz do art. 297 k.k. [w:] *Kodeks karny. Część szczególna*, t. III: *Komentarz do art. 278–363 k.k.*, red. A. Zoll, Warszawa 2016, s. 630 i n.

³⁴ R. Góral, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2007, s. 518; A. Marek, komentarz do art. 297 k.k. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Marek, Warszawa 2010, s. 623 i n.; M. Gałązka, komentarz do art. 297 k.k. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Grześkowiak, K. Wiak, Warszawa 2018, s. 1428 i n.

³⁵ J. Giezek, komentarz do art. 297 k.k. [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2014, s. 1150 i n.

³⁶ C. Bylica, *Oszustwo kredytowe na tle obecnego i przyszłego stanu prawnego*, „Przegląd Sądowy” 1998, nr 3, s. 78 i n.

kumentów przerobionych; 3) przedkładania dokumentów poświadczających nieprawdę; 4) przedkładania dokumentów nierzetelnych; 5) przedkładania nierzetelnych pisemnych oświadczeń.

Podrobienie dokumentu polega na sporządzeniu dokumentu, któremu nadano pozory dokumentu autentycznego, pochodzącego od osoby uprawnionej³⁷. Przerobienie dokumentu to działanie, które polega na modyfikacji autentycznej treści dokumentu przez osobę nieuprawnioną³⁸. Dokument poświadczający nieprawdę to dokument autentyczny, czyli wydany przez uprawniony podmiot w przewidzianym przez prawo trybie i formie, ale zawierający informacje nieprawdziwe. Nierzetelny dokument albo nierzetelne pisemne oświadczenie to dokument lub oświadczenie, które zawiera w swojej treści informacje nieprawdziwe bądź niepełne oraz te, których treść została sformułowana w sposób wprowadzający w błąd adresata³⁹. Pisemne oświadczenia to zarówno pisma wymagane przez przepisy prawa albo regulaminy wewnętrzne podmiotu, jak i oświadczenia samorzutnie przedkładane przez sprawcę podczas postępowania prowadzonego w związku z ubieganiem się o którąkolwiek z instytucji finansowych wymienionych w art. 297 § 1 k.k.⁴⁰

Przestępstwo z art. 297 § 1 k.k. można popełnić jedynie w formie działania. Będzie ono polegało w szczególności na składaniu dokumentów lub pisemnych oświadczeń, występowaniu z nimi wobec organu albo uprawnionej osoby czy też oddawaniu ich do przejrzenia lub oceny⁴¹. Omawiane przestępstwo popełnione jest w chwili faktycznego złożenia przez sprawcę dokumentu lub pisemnego oświadczenia instytucji finansowej⁴². Występek z art. 297 § 1 k.k. jest przestępstwem formalnym⁴³.

Do elementów strony przedmiotowej przestępstwa z art. 297 § 2 k.k. należą: 1) powstanie sytuacji mogącej mieć wpływ na wstrzymanie, ograniczenie wysokości udzielonego wsparcia finansowego lub zamówienia publicznego albo na możliwość dalszego korzystania z instrumentu płatniczego; 2) obowiązek powiadomienia o takiej sytuacji właściwego podmiotu; 3) świadomość po stronie sprawcy o powyższej sytuacji i obowiązku powiadomienia; 4) zaniechanie powiadomienia właściwego podmiotu⁴⁴. Przestępstwo z art. 297 § 2 k.k. jest popeł-

³⁷ Zob. wyrok SN z dnia 24 października 2013 r., sygn. III KK 373/13, Lex nr 1386041.

³⁸ Zob. wyrok SN z dnia 27 listopada 2000 r., sygn. III KKN 233/98, Lex nr 51125.

³⁹ J. Giezek, komentarz do art. 297 k.k., s. 1150 i n.; M. Kulik, komentarz do art. 297 k.k. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Mozgawa, Warszawa 2019, s. 969 i n.; P. Kardas, komentarz do art. 297 k.k., s. 630 i n.

⁴⁰ Postanowienie SN z dnia 7 marca 2013 r., sygn. V KK 304/12, Lex nr 1302183.

⁴¹ Wyrok SN z dnia 2 grudnia 2003 r., sygn. IV KK 37/03, Lex nr 108050.

⁴² R. Zawłocki, *Oszustwa gospodarcze. Analiza przepisów art. 297 i 298 k.k.*, „Monitor Prawniczy” 2006, nr 3, s. 259 i n.

⁴³ Zob. M. Bojarski, komentarz do art. 297 k.k. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Filar, Warszawa 2016, s. 1578 i n.

⁴⁴ Por. I. Zgoliński, komentarz do art. 297 k.k. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. Konarska-Wrzosek, Warszawa 2018, s. 1318 i n.

nione w chwili upływu terminu do poinformowania podmiotu o zaistnieniu okoliczności rodzących obowiązek powiadomienia lub przy braku istnienia tego terminu – niezwłocznie po powzięciu o nim wiedzy przez zobowiązanego⁴⁵.

Obowiązek powiadomienia musi mieć charakter formalny, w szczególności wynikać z ustawy, umowy, regulaminu. Niepowiadomienie oznacza brak lub niepełne przekazanie informacji. Będzie ono miało miejsce również w sytuacji celowego powiadomienia niewłaściwej instytucji oraz niedochowania wymaganej formy powiadomienia⁴⁶.

Przestępstwo z art. 297 § 2 k.k. może zostać popełnione wyłącznie w formie zaniechania. Jest to przestępstwo formalne.

Podmiot przestępstwa

Przestępstwo określone w art. 297 § 1 k.k. jest przestępstwem powszechnym. Odpowiedzialności karnej podlega zarówno osoba, która stara się uzyskać świadczenie dla siebie, jak i inna osoba, która przedkłada dokumenty lub oświadczenia wskazane w tym przepisie w celu udzielenia świadczenia dla innego podmiotu. Podmiotem tego przestępstwa może być też osoba udzielająca poręczenia⁴⁷.

Natomiast przestępstwo z art. 297 § 2 k.k. jest przestępstwem indywidualnym. Może zostać popełnione wyłącznie przez osobę zobowiązaną do powiadomienia instytucji finansowej o faktach, o których mowa w tym artykule⁴⁸.

Strona podmiotowa

Czyn zabroniony z art. 297 § 1 k.k. ma charakter umyślny i może zostać popełniony tylko z zamiarem bezpośrednim kierunkowym⁴⁹. Przemawia za tym wymóg działania sprawcy w celu uzyskania kredytu czy pozostałych instrumentów finansowych wymienionych w treści przepisu⁵⁰. Natomiast czyn zabroniony z art. 297 § 2 k.k. ma również charakter umyślny, ale może zostać popełniony zarówno w zamiarze bezpośrednim, jak i ewentualnym⁵¹.

⁴⁵ M. Kulik, komentarz do art. 297 k.k., s. 969 i n.

⁴⁶ R. Zawłocki, komentarz do art. 297 k.k. [w:] *Kodeks karny. Część szczególna*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Warszawa 2017, s. 797 i n.; J. Potulski, komentarz do art. 297 k.k. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Warszawa 2018, s. 1755 i n.; J. Skorupka, *Przestępstwo oszustwa...*, s. 149.

⁴⁷ Wyrok SA w Łodzi z dnia 26 lipca 2000 r., sygn. II AKa 93/00, Lex nr 50215.

⁴⁸ M. Bojarski, komentarz do art. 297 k.k., s. 1578 i n.

⁴⁹ Por. J. Skorupka, *Wybrane zagadnienia konstrukcji typów szczególnych przestępstw oszustwa*, „Monitor Prawniczy” 2004, nr 14, s. 637 i n.

⁵⁰ Wyrok SN z dnia 15 października 2013 r., sygn. III KK 184/13, Lex nr 1388228; wyrok SN z dnia 5 stycznia 2006 r., sygn. WA 35/05, Lex nr 181046; A. Marek, komentarz do art. 297 k.k., s. 623 i n.

⁵¹ P. Kardas, komentarz do art. 297 k.k., s. 630 i n.

Sankcja karna i tryb ścigania

Obydwa występki z art. 297 k.k. są zagrożone karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Ich ściganie odbywa się z urzędu w trybie publiczno-skargowym.

Artykuł 297 § 3 k.k. określa instytucję czynnego żalu, która ma zastosowanie do czynu zabronionego przewidzianego zarówno w § 1, jak i w § 2 tego przepisu. Przybiera ona postać: 1) zapobieżenia wykorzystania wsparcia finansowego lub instrumentu finansowego; 2) zrezygnowania z dotacji lub zamówienia publicznego; 3) zaspokojenia roszczenia pokrzywdzonego. Określone działanie bądź zaniechanie sprawcy musi nastąpić przed wszczęciem postępowania karnego. Sytuacja dotyczy wszczęcia postępowania w sprawie (*in rem*), a nie wszczęcia postępowania przeciwko osobie (*in personam*)⁵².

Zapobieżenie wykorzystania wsparcia finansowego lub instrumentu płatniczego oznacza takie działanie lub zaniechanie sprawcy, którego następstwem jest brak uruchomienia określonej formy wsparcia finansowego lub instrumentu płatniczego, czyli kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji, poręczenia, akredytywy, dotacji, subwencji, potwierdzenia przez bank zobowiązania wynikającego z poręczenia lub z gwarancji, lub podobnego świadczenia pieniężnego na określony cel gospodarczy, instrumentu płatniczego lub zamówienia publicznego. Może ono przybrać formę m.in. niepodjęcia przyznanego świadczenia lub jego zwrotu. W tym przypadku nie jest konieczne formalne zawiadomienie instytucji przyznającej świadczenie. Natomiast w przypadku rezygnacji z zamówienia lub dotacji konieczne będzie jednoznaczne oświadczenie złożone podmiotowi, który przyznał dotację lub złożył zamówienie.

Klauzula niekaralności w przypadku zaspokojenie roszczeń pokrzywdzonego dotyczy sytuacji, gdy uzyskane świadczenie jest chociażby częściowo w stadium realizacji. Skorzystanie z tej instytucji przez sprawcę może nastąpić wyłącznie, gdy miało miejsce ich zaspokojenie w całości. Nie dotyczy to sytuacji, gdy roszczenia pokrzywdzonego zostały zaspokojone jedynie częściowo. W przypadku zaspokojenia roszczeń pokrzywdzonego za pośrednictwem osoby trzeciej konieczne jest natomiast ustalenie, że nastąpiło to z inicjatywy sprawcy⁵³. Bez znaczenia jest zaś, czy motywy towarzyszące sprawcy w sytuacji uzasadniającej zastosowanie instytucji czynnego żalu były pozytywne, czy też negatywne⁵⁴, gdyż nie stanowią one przesłanki czynnego żalu.

⁵² Postanowienie SN z dnia 1 października 2014 r., sygn. III KK 103/14, Lex nr 1526586; wyrok SA w Gdańsku z dnia 26 listopada 2013 r., sygn. II AKa 289/13, Lex nr 1428039; B. Kuzępa, *Oszustwo gospodarcze*, „Prokuratura i Prawo” 1998, nr 5, s. 53.

⁵³ Wyrok SN z dnia 1 lipca 2009 r., sygn. III KK 20/09, Lex nr 515553.

⁵⁴ M. Klubińska, *Przestępstwo oszustwa gospodarczego z art. 297 k.k.*, Warszawa 2014, s. 305 i n.

Podsumowanie

Na przestrzeni lat 2008–2016 liczba przestępstw z art. 297 § 1 i 2 k.k. przedstawionych w niniejszym opracowaniu kształtowała się następująco (poz. 1 – liczba wszczętych postępowań, poz. 2 – liczba przestępstw stwierdzonych):

Tabela 1. Liczba przestępstw z art. 297 § 1 i 2 k.k.

ROK	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
poz. 1	6098	6599	5335	4165	3880	3371	3380	2794	2842
poz. 2	10 792	11 415	11 844	9286	7851	6637	7968	6175	4763

Źródło: opracowanie własne na podstawie ogólnopolskich statystyk policyjnych⁵⁵.

W ramach toczących się postępowań karnych w latach 2008–2018 liczba prawomocnych orzeczeń sądowych, na podstawie których nastąpiło skazanie sprawców przestępstwa z art. 297 k.k., wynosiła:

Tabela 2. Liczba prawomocnych skazań za przestępstw z art. 297 § 1 i 2 k.k.

ROK	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
art. 297 § 1	2290	2751	3073	2699	2356	2101	1558	1379	1298	1113	834
art. 297 § 2	8	5	8	5	5	2	10	4	5	6	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie ogólnopolskich statystyk Ministerstwa Sprawiedliwości⁵⁶.

W ramach wskazanych powyżej danych, jak wynika z literatury przedmiotu, najczęściej mamy do czynienia z formą popełnienia przestępstwa z art. 297 k.k. w postaci wyłudzeń kredytów gotówkowych lub ratalnych oraz pożyczek na cele konsumpcyjne. Niejednokrotnie prawidłowa ocena zdolności kredytowej sprawcy, a nie jedynie zastosowanie procedur uproszczonych przez instytucje udzielające kredytów i pożyczek, które w dużej mierze opierają się na dokumentach przedłożonych przez sprawcę lub osoby udzielające pomocy w popełnieniu przestępstwa, bez prawidłowej ich weryfikacji, mogła zapobiec dokonaniu przestępstwa z art. 297 k.k.⁵⁷

⁵⁵ <http://statystyka.policja.pl/st/kodeks-karny/przestepstwa-przeciwno-17/63921,Oszustwo-kredytowe-art-297.html> (2.12.2019).

⁵⁶ <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/opracowania-wieloletnie/> (2.12.2019.).

⁵⁷ Zob. K. Buczkowski, *Oszustwo kredytowe (art. 297 k.k.) – ocena skuteczności zwalczania patologii w pozyskiwaniu środków na cele gospodarcze*, „Prawo w Działaniu. Sprawy Karne” 2012, nr 11, s. 121 i n.

Badając liczbę i rodzaj przestępstwa z art. 297 k.k., należy zwrócić uwagę na to, że aby prawidłowo zakwalifikować konkretne zachowania jako czyny niedozwolone z tego przepisu, konieczne jest najpierw zinterpretowanie instytucji i sformułowań, które występują i definiowane są w innych gałęziach prawnych, w szczególności w prawie cywilnym i gospodarczym. Przy uwzględnieniu wszystkich zachowań przestępnych występujących w tym przepisie, a nie tylko najczęściej występujących wyłudzeń kredytu czy pożyczki, brak legalnych definicji w k.k. rodzi szereg wątpliwości interpretacyjnych mających na celu zakwalifikowanie określonych zachowań do działań bądź zaniechań przestępnych wyczerpujących znamiona czynu zabronionego z art. 297 k.k. Dlatego też z dużą ostrożnością i bardzo wąsko należy definiować pojęcia występujące w tym artykule, bez zastosowania niedozwolonej w prawie karnym analogii na niekorzyść sprawcy. Nadanie instytucjom wymienionym w art. 297 k.k. szerszego, potocznego ich rozumienia mogłoby doprowadzić do nieuzasadnionego rozszerzenia ram odpowiedzialności karnej⁵⁸.

W literaturze przedmiotu wyrażany jest również pogląd, że penalizacja zachowań objętych znamionami oszustwa gospodarczego przez uczynienie z nich odrębnych typów czynów zabronionych jest niezasadna, gdyż w szczególności wystarczającym przepisem do ścigania także oszustw gospodarczych jest przepis art. 286 k.k. regulujący klasyczne przestępstwo oszustwa⁵⁹. Bardzo często zresztą przepis z art. 297 § 1 k.k. występuje w kumulatywnej kwalifikacji prawnej z przepisem art. 286 § 1 k.k. (lub art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.), który jest też podstawą wymiaru kary, co skutkuje tym, że problem właściwej interpretacji znamion oszustwa gospodarczego nie jest priorytetowy, a co za tym idzie – nie jest przedmiotem pogłębionych rozważań zarówno sądu, jak i stron postępowania⁶⁰.

Postuluje się zatem stosowanie w najszerszym zakresie zasady subsydiarności prawa karnego oraz koncepcji pełnej zależności znaczeniowej.

Bibliografia

- Bojarski M. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Filar, Warszawa 2016.
- Buczkowski K., *Oszustwo kredytowe (art. 297 k.k.) – ocena skuteczności zwalczania patologii w pozyskiwaniu środków na cele gospodarcze*, „Prawo w Działaniu. Sprawy Karne” 2012, nr 11.
- Bylica C., *Oszustwo kredytowe na tle obecnego i przyszłego stanu prawnego*, „Przegląd Sądowy” 1998, nr 3.
- Gałązka M. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Grześkowiak, K. Wiak, Warszawa 2018.

⁵⁸ Postanowienie SN z dnia 19 maja 2011 r., sygn. I KZP 3/11, Lex nr 792408; wyrok SA w Poznaniu z dnia 7 października 2014 r., sygn. II AKa 147/14, Lex nr 1527121.

⁵⁹ Por. J. Karaźniewicz, *Art. 286 k.k. i art. 297 k.k. jako instrumenty zwalczania oszustw kredytowych*, „Studia Prawnoustrojowe” 2009, nr 9, s. 343 i n.

⁶⁰ M. Klubińska, *Przestępstwo oszustwa...*, s. 341 i n.

- Giezek J. [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2014.
- Góral R., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2007.
- Karaźniewicz J., *Art. 286 k.k. i art. 297 k.k. jako instrumenty zwalczania oszust kredytowych*, „Studia Prawnoustrojowe” 2009, nr 9.
- Kardas P. [w:] *Kodeks karny. Część szczególna, t. III: Komentarz do art. 278–363 k.k.*, red. A. Zoll, Warszawa 2016, s. 630 i n.
- Karpiuk M., *Ochrona konsumentów jako standard bezpieczeństwa obrotu gospodarczego*, „Postępy Techniki Przetwórstwa Spożywczego” 2015, nr 1.
- Klubińska M., *Przestępstwo oszustwa gospodarczego z art. 297 k.k.*, Warszawa 2014.
- Kruczałak K., *Prawo handlowe. Zarys wykładu*, Warszawa 2004.
- Kulik M. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Mozgawa, Warszawa 2019.
- Kurzępa B., *Oszustwo gospodarcze*, „Prokuratura i Prawo” 1998, nr 5.
- Marek A. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Marek, Warszawa 2010.
- Mróz T., Stec M., *Prawo gospodarcze prywatne*, Warszawa 2005.
- Oczkowski T., *Oszustwa kredytowe, subwencyjne i w zakresie zamówień publicznych*, „Prokurator” 2005, nr 4.
- Okolski J., Szyszka M., *Zasada bezpieczeństwa obrotu gospodarczego w prawie spółek handlowych* [w:] *Krytyka prawa. Niezależne studia nad prawem, t. II: Bezpieczeństwo*, red. W. Sokolewicz, Warszawa 2010.
- Okolski J., Wajda D., *Pojęcie i specyfika prawa handlowego* [w:] *Prawo handlowe*, red. J. Okolski, Warszawa 2008.
- Pecuszok K., *Podmiot i strona podmiotowa przestępstwa nadużycia zaufania z art. 296 kodeksu karnego. Wybrane zagadnienia*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Rzeszowskiego. Seria Prawnicza” 2015, nr 87.
- Potulski J. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Warszawa 2018.
- Safjan M., *Zasady prawa prywatnego* [w:] *System Prawa Prywatnego. Prawo cywilne – część ogólna*, red. M. Safjan, Warszawa 2007.
- Skorupka J., *Przestępstwo oszustwa finansowego z art. 297 k.k., po noweli z marca 2004 r.*, „Prokuratura i Prawo” 2005, nr 7–8.
- Skorupka J., *Wybrane zagadnienia konstrukcji typów szczególnych przestępstwa oszustwa*, „Monitor Prawniczy” 2004, nr 14.
- Zawłocki R. [w:] *Kodeks karny. Część szczególna, t. II: Komentarz do artykułów 222–316*, red. M. Królikowski, R. Zawłocki, Warszawa 2017.
- Zawłocki R., *Oszustwa gospodarcze. Analiza przepisów art. 297 i 298 k.k.*, „Monitor Prawniczy” 2003, nr 6.
- Zgoliński I. [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. V. Konarska-Wrzošek, Warszawa 2018.

Streszczenie

Prezentowany artykuł poświęcony jest problematyce przestępstwa oszustwa gospodarczego z art. 297 k.k. w kontekście zagrożenia bezpieczeństwa obrotu gospodarczego przez zachowania polegające na przedkładaniu podrobionego, przerobionego, poświadczającego nieprawdę albo nierzetelnego dokumentu lub nierzetelnego pisemnego oświadczenia w celu uzyskania świadczenia wskazanego w tym przepisie od m.in. banku czy też organu lub instytucji dysponujących środkami publicznymi. Bezpieczeństwo obrotu gospodarczego jest czynnikiem istotnym z punktu widzenia stabilności gospodarczej i stanowi wyznacznik polityki ekonomicznej państwa. W celu prawidłowej analizy i omówienia znamion przestępstwa z art. 297 k.k. konieczne jest uprzednie zdefinio-

wanie takich pojęć, jak „bank”, „środki publiczne”, „kredyt”, „pożyczka pieniężna”, „poręczenie”, „gwarancja”, „akredytywa”, „dotacja”, „subwencja”, instrument płatniczy”, „zamówienie publiczne”. Artykuł przedstawia strukturę przestępstwa oszustwa gospodarczego, jak też dokonuje analizy danych statystycznych oraz oceny funkcjonowania przepisu na gruncie praktycznym.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, bezpieczeństwo obrotu gospodarczego, obrót gospodarczy, oszustwo gospodarcze, przestępstwa gospodarcze, przestępczość gospodarcza

ECONOMIC FRAUD CRIME UNDER ART. 297 OF THE PENAL CODE THREAT TO THE SECURITY OF BUSINESS TRANSACTIONS

Summary

The presented article is devoted to the issue of the crime of economic fraud under art. 297 of the Penal Code in the context of a threat to the security of business transactions by behaviors consisting in submission of a counterfeit, altered, untruthful or unreliable document or unreliable written statement in order to obtain the benefit indicated in this provision from (among others bank or body or institution that has public funds at its disposal). The security of economic turnover is an important factor from the point of view of economic stability and is a determinant of the state's economic policy. In order to properly analyze and discuss the features of an offense under Art. 297 of the Penal Code it is necessary to define in advance such terms as: “bank”, “public funds”, “credit”, “cash loan”, “surety”, “guarantee”, “letter of credit”, “subsidy”, “subvention”, “payment instrument”, “public order”. The article presents the structure of the crime of economic fraud, as well as analyzes statistical data and evaluates the functioning of the provision on a practical basis.

Keywords: security, security of business transactions, economic turnover, economic fraud, economic crimes, economic crime